

**MINISTRA POLITYKI
SPOŁECZNEJ**

z dnia 15 września 2000 r.

w sprawie domów pomocy społecznej.

(Dz. U. z dnia 4 października 2000 r.)

NIE OBOWIĄZUJE!

Na podstawie art. 20 ust. 7 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885 i Nr 90, poz. 1001 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238)

zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) typy domów pomocy społecznej, zwanych dalej "domami", oraz sposób ich funkcjonowania,
- 2) standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych przez domy oraz tryb postępowania przy egzekwowaniu obowiązujących standardów i środki kontroli,
- 3) szczególne zasady, sposób i tryb postępowania w sprawach dotyczących wydawania i cofania zezwoleń, w tym warunkowych, na prowadzenie domów, dokumenty wymagane do uzyskania zezwolenia oraz wzory tych dokumentów,
- 4) tryb kierowania i przyjmowania do domu osób ubiegających się o przyjęcie do takiego domu.

Rozdział 2

Typy domów oraz sposób ich funkcjonowania

§ 2. Domy, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla:

- 1) osób starych,
- 2) osób przewlekle somatycznie chorych,
- 3) osób przewlekle psychicznie chorych,
- 4) dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- 5) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- 6) osób niepełnosprawnych fizycznie,
- 7) matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

§ 3.1. W domu, o którym mowa w § 2 pkt. 5, mogą przebywać osoby do 30. roku życia, z uwzględnieniem ust. 2.

2. W domu, o którym mowa w ust. 1, mogą przebywać osoby po ukończeniu 30. roku życia, jeżeli charakteryzuje je mała zdolność adaptacyjna do zmiany otoczenia i okres pobytu tych osób w domu przekracza 5 lat.

3. Dyrektor domu w porozumieniu z osobą zainteresowaną, jej rodziną albo opiekunem prawnym, po zasięgnięciu opinii psychologa, wnioskuje o pozostawienie osoby, o której mowa w ust. 2, w domu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

§ 4.1. Strukturę organizacyjną i szczegółowy zakres zadań domu określa opracowany przez dyrektora domu regulamin organizacyjny, przyjęty przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku gdy prowadzącym dom jest podmiot, o którym mowa w art. 19a ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej, zwanej dalej "ustawą", regulamin organizacyjny ustala ten podmiot. W regulaminie organizacyjnym określa się nazwę, siedzibę, typ domu, organizację i szczegółowe zasady działania.

2. Organizacja domu, zakres i poziom usług świadczonych przez dom powinny uwzględniać w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

§ 5.1. Zakres usług świadczonych przez dom zgodnie ze standardem obowiązujących podstawowych usług, zwanym dalej "standardem usług", ustala się, uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne mieszkańca domu.

2. W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca domu oraz zakresu usług, o których mowa w ust. 1, dom organizuje zespoły terapeutyczno-opiekuńcze składające się w szczególności z pracowników domu.

3. Do zadań zespołów, o których mowa w ust. 2, należy w szczególności opracowanie indywidualnych planów wspierania mieszkańców oraz wspólna z mieszkańcem domu ich realizacja.

§ 6. Dom może świadczyć usługi pielęgnacyjne na rzecz społeczności lokalnej, szczególnie dla osób oczekujących na miejsce w tym domu, gdy jest to możliwe ze względu na jego usytuowanie.

§ 7.1. Przed przyjęciem osoby do domu pracownik socjalny tego domu ustala aktualną sytuację socjalno-bytową tej osoby w jej miejscu zamieszkania lub pobytu.

2. Osobie, o której mowa w ust. 1, pracownik socjalny udziela informacji o zasadach pobytu i sposobie funkcjonowania domu.

§ 8.1. Ustalenia, o których mowa w § 7 ust. 1, stanowią podstawę planu działań zmierzających do adaptacji mieszkańca do warunków domu.

2. Mieszkaniec domu korzysta z usług, których zakres i rodzaj wynika z indywidualnego planu wspierania mieszkańca, opracowanego z jego udziałem, jeżeli udział ten jest możliwy ze względu na stan zdrowia mieszkańca.

3. Działania wynikające z indywidualnego planu wspierania mieszkańca koordynuje pracownik domu, zwany "pracownikiem pierwszego kontaktu", wskazany przez mieszkańca

domu, jeżeli wybór ten jest możliwy ze względu na stan zdrowia mieszkańca i organizację pracy domu. Pracownicy pierwszego kontaktu działają w ramach zespołów terapeutyczno-opiekuńczych.

Rozdział 3

Standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych przez domy pomocy społecznej oraz tryb postępowania przy egzekwowaniu obowiązujących standardów i środki kontroli.

§ 9. Dom świadczy usługi zgodnie ze standardem usług określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 10.1. Realizację przez dom standardu usług, o którym mowa w § 9, ocenia się przez kontrolę:

1) standardu usług świadczonych w domu,

2) realizacji programu naprawczego, o którym mowa w art. 20 ust. 2 ustawy,

3) wykonania zaleceń pokontrolnych.

2. Kontrolę, o której mowa w ust. 1, w zakresie przestrzegania standardu usług oraz prawidłowości realizacji programu naprawczego przeprowadza się co najmniej dwa razy w roku według planu kontroli. W uzasadnionych przypadkach oraz w celu kontroli wykonania zaleceń pokontrolnych przeprowadza się kontrole doraźne.

3. O terminie kontroli i jej zakresie zawiadamia się zarząd jednostki samorządu terytorialnego lub podmiot prowadzący dom na 15 dni przed terminem kontroli. Obowiązek zawiadomienia o kontroli nie dotyczy kontroli przeprowadzanych doraźnie.

§ 11.1. Kontrola standardu usług świadczonych przez dom, o której mowa w § 10 ust. 1 pkt. 1, dotyczy w szczególności:

- 1) zakresu i jakości usług,**
- 2) przestrzegania praw mieszkańców oraz dostępności mieszkańców do informacji o swoich prawach,**
- 3) współdziałania pracowników domu z rodziną lub opiekunem prawnym mieszkańca,**
- 4) poziomu wykształcenia i kwalifikacji zatrudnionych w domu pracowników,**
- 5) sposobu załatwiania skarg i wniosków.**

2. Kontrola zakresu i jakości usług, o której mowa w ust. 1 pkt 1, polega na:

- 1) ocenie warunków życia mieszkańców oraz stopnia i efektów realizacji indywidualnych planów wspierania mieszkańców,**
- 2) badaniu i ocenie poziomu oraz struktury zatrudnienia, kwalifikacji zatrudnionych pracowników oraz sposobów podnoszenia przez pracowników kwalifikacji zawodowych,**
- 3) ocenie organizacji działania domu przy uwzględnieniu typu domu i uzasadnionych potrzeb mieszkańców oraz ocenie efektywności zarządzania zasobami domu.**

3. Kontrola usług świadczonych przez dom dokonywana jest przez:

- 1) analizę dokumentacji dotyczącej domu, jego mieszkańców oraz pracowników w zakresie posiadanych kwalifikacji i przygotowania zawodowego,**
- 2) przeprowadzanie wizji lokalnych w celu zapoznania się z warunkami życia mieszkańców,**
- 3) zasięgnięcie opinii mieszkańców, ich rodzin oraz pracowników domu, dotyczących warunków życia w domu oraz zakresu i jakości usług świadczonych mieszkańcom,**
- 4) sprawdzanie kwalifikacji zawodowych pracowników domu.**

§ 12.1. Po przeprowadzeniu kontroli, o której mowa w § 10 ust. 1 pkt. 1 i 2, sporządza się protokół zawierający określenie zakresu kontroli, wyniki kontroli oraz zalecenia pokontrolne i termin ich realizacji, a także ocenę wykonania zaleceń pokontrolnych wynikających z poprzedniej kontroli.

2. Protokół kontroli otrzymuje dyrektor domu oraz zarząd jednostki samorządu terytorialnego lub podmiot prowadzący dom.

3. W przypadku gdy dyrektor domu, zarząd jednostki samorządu terytorialnego lub podmiot prowadzący dom nie zgadzają się z ustaleniami i zaleceniami pokontrolnymi zawartymi w protokole, mogą złożyć do wojewody w terminie 14 dni od daty jego otrzymania pisemne wyjaśnienia.

4. Jeżeli złożone wyjaśnienia nie zostały uwzględnione w całości lub w części, protokół zatwierdza wojewoda i łącznie z wyjaśnieniami, o których mowa w ust.3, przekazuje dyrektorowi domu, zarządowi jednostki samorządu terytorialnego lub podmiotowi prowadzącemu dom.

Rozdział 4

Szczegółowe zasady, sposób i tryb postępowania w sprawach dotyczących wydawania i cofania zezwoleń, w tym warunkowych, na prowadzenie domów pomocy społecznej, dokumenty wymagane do uzyskania zezwolenia oraz wzory tych dokumentów

§ 13.1. Wniosek o wydanie zezwolenia lub warunkowego zezwolenia na prowadzenie domu składa podmiot, o którym mowa w art. 19 a ustawy, do wojewody właściwego ze względu na siedzibę domu. Wzór wniosku o wydanie zezwolenia lub zezwolenia warunkowego na prowadzenie domu określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, należy dołączyć:

1) regulamin organizacyjny domu lub jego projekt,

2) poświadczony odpis (kopię) statutu lub innego dokumentu stanowiącego podstawę działania, a także wypis z właściwego rejestru oraz informacje zawierające dane personalne osoby, która będzie kierowała domem, oraz jej kwalifikacje zawodowe, jeżeli z wnioskiem występuje osoba prawna,

3) aktualny dokument potwierdzający dane personalne, dane o miejscu zamieszkania oraz o kwalifikacjach zawodowych, jeżeli z wnioskiem występuje osoba fizyczna,

4) zobowiązanie do utrzymania domu i zapewnienia zatrudnienia odpowiedniej liczby wykwalifikowanych pracowników zależnie od typu domu i rodzaju niepełnosprawności mieszkańców oraz warunków organizacyjnych niezbędnych do realizacji zadań,

5) dokumenty stwierdzające stan prawny nieruchomości, wyciąg z planu zagospodarowania przestrzennego, dokumenty dopuszczające obiekt do użytkowania lub pozwolenie na budowę,

6) projekt programu naprawczego, w przypadku ubiegania się o wydanie zezwolenia warunkowego.

§ 14. Po przeprowadzonej kontroli i dokonanej ocenie dokumentów, o których mowa w §13, w zakresie zgodności ich z przepisami prawa oraz po stwierdzeniu, że występują warunki umożliwiające świadczenie usług w tym domu na poziomie standardu usług lub istnieją warunki realizacji programu naprawczego, wojewoda wydaje zezwolenie lub warunkowe zezwolenie na prowadzenie domu.

§ 15. Zezwolenie lub warunkowe zezwolenie na prowadzenie domu cofa się, jeżeli dwukrotnie przeprowadzona kontrola domu stwierdzi, że nie zostały wykonane zalecenia pokontrolne, których nie wykonania nie można uzasadnić przyczynami obiektywnymi.

§ 16. Wydanie zezwolenia lub warunkowego zezwolenia na prowadzenie domu, odmowa ich wydania, cofnięcie zezwolenia lub warunkowego zezwolenia następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Rozdział 5

Tryb kierowania i przyjmowania osób ubiegających się o przyjęcie do domu

§ 17.1. Do domu kieruje się na podstawie:

1) pismnego wniosku osoby ubiegającej się o skierowanie do domu, zwanej dalej "osobą ubiegającą się", złożonego do ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na jej miejsce zamieszkania lub pobytu, z wyjątkiem osób, o których mowa w § 3 ust. 2; za zgodą osoby ubiegającej się lub jej przedstawiciela ustawowego wniosek może zgłosić inna osoba fizyczna lub prawna, powiatowe centrum pomocy rodzinie lub ośrodek pomocy społecznej,

2) wywiadu środowiskowego (rodzinnego) przeprowadzonego przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się, zawierającego w szczególności pisemne stwierdzenie braku możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania przez rodzinę i gminę, z wyjątkiem osób, o których mowa w § 3 ust. 2,

3) opinii ośrodka pomocy społecznej dotyczącej stopnia sprawności osoby ubiegającej się, z wyjątkiem osób, o których mowa w § 2 pkt 7 i § 3 ust. 2; wzór opinii określa załącznik nr 3 do rozporządzenia,

4) opinii właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się powiatowego zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, zwanego dalej "zespołem do spraw orzekania", stwierdzającej wystąpienie przesłanek wymienionych w art. 19 ust. 1 ustawy oraz określającej typ domu, do którego osoba ubiegająca się powinna zostać skierowana, z wyjątkiem osób, o których mowa w § 2 pkt. 7 i § 3 ust. 2,

5) wniosku osoby niepełnosprawnej intelektualnie przebywającej w domu, która ukończyła 30lat, lub jej opiekuna prawnego,

6) decyzji o przyznaniu zasiłku stałego wyrównawczego lub renty socjalnej; do decyzji dołącza się zgodę osoby ubiegającej się, jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna prawnego na ponoszenie opłaty za pobyt w domu oraz zgodę na potrącanie opłaty przez ośrodek pomocy społecznej z zasiłku stałego, zasiłku wyrównawczego lub renty socjalnej, w przypadku skierowania do domu ponad lokalnego,

7) decyzji organu emerytalno-rentowego ustalającego wysokość renty lub emerytury; do decyzji załącza się zgodę osoby ubiegającej się na ponoszenie opłaty oraz na jej

potrącanie przez właściwy organ emerytalno-rentowy ze świadczenia emerytalnego lub rentowego, zgodnie z odrębnymi przepisami,

8) o świadczenia o wysokości dochodu osoby ubiegającej się, rodziny zobowiązanej do ponoszenia opłaty, dochodu dziecka, w przypadku gdy opłatę ponosić będzie opiekun prawny,

9) zaświadczenia, o którym mowa w art. 22 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950, z 1998 r. Nr 37, poz. 204, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 38, poz. 360 i Nr 77, poz. 862 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136).

2. W przypadku gdy do domu kieruje się osobę na podstawie orzeczenia sądu, wydanie decyzji o skierowaniu do domu nie wymaga przedłożenia dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt. 2-8. Dokumenty te powinny zostać skompletowane w terminie trzech miesięcy od daty wydania decyzji o skierowaniu do domu.

3. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 i 2, kompletuje ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w ust. 1 pkt. 1. W przypadku gdy osobę ubiegającą się kieruje się do domu o zasięgu ponad gminnym, dokumenty te ośrodek przekazuje do właściwego ze względu na siedzibę domu powiatowego centrum pomocy rodzinie.

4. Decyzję o skierowaniu lub odmowie skierowania do domu:

1) prowadzonego przez powiat lub na jego zlecenie - wydaje starosta lub z jego upoważnienia kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie,

2) prowadzonego przez gminę lub na jej zlecenie - wydaje prezydent, burmistrz, wójt lub z upoważnienia rady gminy - kierownik ośrodka pomocy społecznej,

właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się.

§ 18.1. Dyrektor domu zawiadamia pisemnie osobę ubiegającą się o terminie przyjęcia do domu.

2. O przyjęciu do domu osoby skierowanej dyrektor domu zawiadamia niezwłocznie zarząd jednostki samorządu terytorialnego lub podmiot prowadzący dom.

§ 19. Osoba ubiegająca się jest kierowana do domu na czas nieokreślony, chyba że wystąpi ona lub jej przedstawiciel ustawowy, opiekun prawny z wnioskiem o pobyt w domu na czas określony.

§ 20. Decyzją o skierowaniu do domu, o którym mowa w § 2 pkt 7, wydaje się po pisemnym uzgodnieniu dyrektora tego domu z osobą ubiegającą się warunków pobytu w domu, w szczególności zakresu usług świadczonych przez dom oraz obowiązków osoby ubiegającej się. Uzgodnienie to stanowi podstawę do ustalenia wysokości opłaty za pobyt.

§ 21. Okres pobytu w domu, o którym mowa w § 2 pkt. 7, ustala się w zależności od potrzeb, nie może być jednak dłuższy niż jeden rok. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie kontynuowania nauki, zdobywania kwalifikacji zawodowych lub z powodu zdarzeń losowych, okres pobytu w domu może być przedłużony nie dłużej niż o 1 rok.

§ 22. W nagłych przypadkach, wynikających ze zdarzeń losowych, skierowanie do domu może nastąpić poza kolejnością oraz bez przedłożenia dokumentów, o których mowa w §17 ust. 1. Dokumenty te powinny zostać skompletowane przez ośrodek pomocy społecznej w terminie trzech miesięcy od dnia przyjęcia tej osoby do domu.

Rozdział 6

Przepis końcowy

§ 23. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIK Nr 1

STANDARD OBOWIĄZUJĄCYCH PODSTAWOWYCH USŁUG ŚWIADCZONYCH PRZEZ DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

Dom świadczy usługi:

1) w zakresie potrzeb bytowych, zapewniając:

- a) miejsce zamieszkania,**
- b) wyżywienie,**
- c) odzież i obuwie,**
- d) utrzymanie czystości;**

2) opiekuńcze, polegające na:

- a) udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,**
- b) pielęgnacji,**
- c) niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych;**

3) wspomagające, polegające na:

- a) umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej,**
- b) podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców,**
- c) umożliwieniu zaspokojenia potrzeb religijnych i kulturalnych,**

- d)zapewnieniu warunków do rozwoju samorządności mieszkańców,**
  - e)stymulowaniu nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i środowiskiem,**
  - f) działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca, w miarę jego możliwości,**
  - g) pomocy usamodzielniającemu się mieszkańcowi w umożliwieniu podjęcia pracy, szczególnie mającej charakter terapeutyczny,**
  - h)zapewnieniu bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych,**
  - i)pokryciu, w miarę możliwości, mieszkańcowi nie posiadającemu własnego dochodu, wydatków na niezbędne przedmioty osobistego użytku, w kwocie nie przekraczającej 30%zasilku stałego, o którym mowa w art. 27 ust. 5 ustawy,**
  - j)zapewnieniu przestrzegania praw mieszkańców oraz dostępności do informacji o tych prawach,**
  - k) sprawnym załatwianiu skarg i wniosków mieszkańców;**
- 4) w zakresie potrzeb edukacyjnych, zapewniające dzieciom:**
- a)pobieranie nauki,**
  - b)uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjnych,**
  - c) uczenie i wychowanie przez doświadczenie życiowe.**

Zakres i rodzaj usług, o których mowa w pkt. 4, regulują przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 1997 r. w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim (Dz. U. Nr 14, poz. 76).

I. Usługi zaspokajające potrzeby bytowe

1. Dom powinien spełniać następujące warunki:

- 1) budynek i jego otoczenie powinny być bez barier architektonicznych,**
- 2) w budynkach wielokondygnacyjnych powinna być winda dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych,**
- 3) budynek powinien być wyposażony w system przyzywowo-alarmowy i system alarmowo-przeciwpożarowy,**
- 4) liczba miejsc w nowo projektowanych domach nie powinna być większa niż 100.**

2. W domu powinny znajdować się następujące pomieszczenia:

- 1) pokoje mieszkalne jednoosobowe i wieloosobowe,
- 2) pokoje dziennego pobytu,
- 3) jadalnia,
- 4) gabinet zabiegowo-pielęgniarski,
- 5) pomieszczenia do terapii i rehabilitacji,
- 6) kuchenka pomocnicza,
- 7) pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia,
- 8) palarnia,
- 9) pokój gościnny,
- 10) kaplica.

3. Pokój mieszkalny powinien spełniać następujące warunki:

- 1) jednoosobowy powinien mieć powierzchnię nie mniejszą niż 9 m²,
- 2) wieloosobowy powinien mieć powierzchnię nie mniejszą niż 6 m² na osobę:
  - a) w przypadku osób poruszających się samodzielnie - powinien być przeznaczony dla nie więcej niż trzech osób,
  - b) w przypadku osób nie opuszczających łóżka - powinien być przeznaczony dla nie więcej niż czterech osób,
- 3) powinien być wyposażony w łóżko lub tapczan, szafę, stół, krzesła, szafkę nocną dla każdego mieszkańca oraz odpowiednią liczbę wyprowadzeń elektrycznych.

4. Dom powinien zapewniać następujące warunki sanitarne:

- 1) liczba łazienek powinna zapewnić możliwość korzystania z nich przez nie więcej niż pięć osób, a w przypadku toalet - przez nie więcej niż cztery osoby,
- 2) pomieszczenia, o których mowa w pkt 1, powinny być przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 3) w nowo projektowanych domach na pokój powinna przypadać jedna toaleta oraz łazienka zapewniająca możliwość korzystania z wanny lub prysznicza.

5. Wyżywieniei organizacja posiłków powinny spełniać następujące warunki:

- 1) osobom dorosłym zapewnia się 3 posiłki dziennie, a dzieciom i młodzieży - 4 posiłki,

2) możliwość wyboru zestawu posiłków lub otrzymania posiłku dodatkowego oraz dietetycznego, zgodnie ze wskazaniem lekarza,

3) dla każdego z posiłków czas wydawania wynosi 2 godziny, z tym że ostatni posiłek nie powinien być podany wcześniej niż o godz. 18 00,

4) podstawowe produkty żywnościowe oraz napoje powinny być dostępne przez całą dobę,

5) mieszkaniec może spożywać posiłki w pokoju mieszkalnym,

6) w razie potrzeby mieszkaniec powinien być karmiony.

6. Mieszkaniec powinien mieć stale zapewnione odzież i obuwie odpowiedniego rozmiaru, dostosowane do pory roku, utrzymane w czystości i wymieniane w razie potrzeby:

1) odzież całodzienną - co najmniej dwa zestawy,

2) odzież zewnętrzną (płaszcz, kurtki) - co najmniej jeden zestaw,

3) bieliznę dzienną - co najmniej 4 komplety,

4) bieliznę nocną - co najmniej 2 komplety,

5) co najmniej jedną parę obuwia oraz pantofle domowe.

7. Mieszkaniec powinien otrzymać pomoc w utrzymaniu higieny osobistej oraz mieć zapewnione osobiste środki czystości, przybory toaletowe i inne przedmioty niezbędne do higieny osobistej:

1) w miarę potrzeby: mydło, pastę i szczoteczkę do mycia zębów oraz środki piorące, dla mężczyzny - przybory do golenia,

2) ręczniki (dwie sztuki), zmieniane w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie,

3) pościel, zmieniana w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie.

8. Pomieszczenia mieszkalne domu powinny być sprzątane w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz dziennie.

II. Usługi opiekuńcze i wspomagające

1. Dom zapewnia:

1) organizację terapii zajęciowej w warsztatach terapii zajęciowej lub w pracowniach terapii,

2) możliwość korzystania przez mieszkańców z biblioteki lub punktu bibliotecznego oraz prasy codziennej, a także możliwość zapoznania się z przepisami prawnymi dotyczącymi domów pomocy społecznej,

3) organizację świąt, uroczystości okazjonalnych oraz umożliwia udział w imprezach kulturalnych i turystycznych,

4) możliwość kontaktu z kapłanem i udział w praktykach religijnych zgodnie z wyznaniem mieszkańca,

5) regularny kontakt z dyrektorem domu w określonych dniach tygodnia i godzinach, podanych do wiadomości w dostępnym miejscu,

6) sprawienie pogrzebu zgodnie z wyznaniem zmarłego mieszkańca domu.

2. Warunki realizacji usług opiekuńczych i wspomagających są następujące:

1) na stu mieszkańców domu powinno być zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż dwóch pracowników socjalnych, jeden psycholog i jeden pracownik kulturalno-oświatowy,

2) w domu, o którym mowa w § 2 pkt. 7, powinien być zatrudniony psycholog, a wielkość faktycznego zatrudnienia ustala podmiot prowadzący dom w zależności od zakresu świadczonych usług,

3) wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, na jednego mieszkańca domu zależy od typu domu i wynosi:

a) nie mniej niż 0,7 w domach, o których mowa w § 2 pkt. 2-5,

b) od 0,4 do 0,7 w domach, o których mowa w § 2 pkt. 1 i 6,

4) liczba pracowników domu zatrudnionych w poszczególnych porach doby dostosowana jest do potrzeb mieszkańców,

5) pracownicy zespołu terapeutyczno-opiekuńczego uczestniczą co najmniej raz na dwa lata w organizowanych przez dyrektora domu szkoleniach na temat praw mieszkańca oraz kierunków prowadzonej terapii, a także metod pracy z mieszkańcami.